

Проектування структури інформаційної системи підтримки процесів управління ресурсами державних комплексних цільових програм

У статті розглядаються питання синтезу інформаційної системи управління ресурсами для реалізації заходів державних цільових комплексних програм. Розглянута структура системи та механізми інформаційної та організаційної взаємодії її компонентів.

In the article the questions of synthesis of management information by resources are examined for realization of measures of the government having a special purpose complex programs. Considered structure of the system and mechanisms of informative and organizational co-operation of her components.

Ключові слова: *державна цільова комплексна програма, ресурси, інформаційна система управління, бюджетування, менеджмент.*

Вступ. Пріоритетні напрямки в державній політиці України орієнтовані на досягнення нового рівня життя його населення через реалізацію соціальних, економічних стандартів життєдіяльності людини й суспільства. У центрі уваги залишається людина, задоволення її культурних, духовних потреб, а також потреб у веденні здоровішого способу життя [2].

Для досягнення цих цілей намічене здійснення наступних заходів в рамках державних цільових комплексних програм:

перехід до багатоканального фінансування галузей, які пов'язані з досягненням перелічених стандартів;

розгортання загальнодержавних програм, які спрямовані на реалізації розроблених концепцій;

реструктуризація процесів підготовки кадрів;

будівництво й уведення в експлуатацію спеціалізованих комплексів [3].

Ключове місце в реалізації державних комплексних цільових програм розвитку приділяється профільним міністерствам, обласним, районним, міським і сільським адміністраціям, а також їх підвідомчим організаціям [4].

Постановка завдання. Проблемам розробки моделей механізмів управ-

ління економічними системами присвячено багато робіт вітчизняних і закордонних учених. Серед них можна виділити, зокрема, роботи О.І. Амоши, В.М. Андрієнка, Г.П. Башаріна, І.А. Бланка, Г. Брейлі, В.М. Геєця, Н.Г. Данілочкіної, К. Друрі, В.Я. Заруби, Ю.Г. Лисенка, С. Майєрса, О.І. Пушкаря, Т.Є. Унковської, М.Г. Чумаченка, О.Д. Шеремета. Однак, питання розробки ефективних механізмів управління ресурсами, які спрямовані на реалізацію державної комплексної цільової програми, що враховують функціональні особливості окремих регіонів і сучасний стан можливостей реалізації такої системи, освітлені не в достатній мірі, що обумовило актуальність теми дослідження, його ціль і завдання.

Результати. Проведене дослідження показало, що ключовим моментом у досягненні цілей, що декларуються державною цільовою комплексною програмою, забезпечується за рахунок побудови ефективної системи управління ресурсами регіону, спрямованих на її реалізацію [1, 3].

У результаті проведеного дослідження розроблена структура інформаційної системи управління ресурсами, які спрямовані на реалізацію державної комплексної цільової програми. В основу формування структури інтегрованої інформаційної системи покладені наступні принципи (рис.1):

інтеграція компонентів системи ресурсів і організаційно-економічної структури регіону на базі погодженого, нормативно обґрунтованого регламенту їх розподілу й правового забезпечення;

децентралізація ресурсів, їх джерел і функцій управління ними в регіоні у формі стійкої організаційної відповідності зазначених об'єктів і компонентів організаційно-економічної структури, що здобуває певну структурну конфігурацію.

У рамках інформаційної системи передбачені блоки реєстрації й управління матеріальними, трудовими, фінансовими й організаційними ресурсами регіону, а також реалізований комплекс методів, засобів, інструментів, умов їх ефективної організації й використання у функціональній структурі регіону для реалізації його діяльності в рамках реалізованої державної комплексної цільової програми в потрібному обсязі й з необхідною якістю.

Метою організації інформаційної системи управління ресурсним забезпеченням для реалізації державної комплексної цільової визначена, як своєчасне забезпечення потреб регіону всіма видами ресурсів необхідної

Рис. 1. Структура інформаційної системи управління ресурсами, що направлені для реалізації державної комплексної цільової програми в регіоні

кількості, утримування і якості з урахуванням адаптації до зміни зовнішнього середовища.

Мета системної організації управління ресурсами представлена, як формування системи управління, діяльність якої спрямована на вдосконалювання й розвиток процесу ресурсного забезпечення.

Функціональна модель інформаційної системи управління визначає місце й взаємозв'язки інтегрованої системи із системою ресурсного забезпечення регіону в цілому. Було визначено, що інтеграція ресурсного забезпечення в рамках будь-якої державної цільової комплексної програми повинна досягатися сполученням завдань даної системи з усіма іншими системами в структурі управління регіоном.

У рамках інформаційної системи управління були синтезовані наступні підсистеми:

обліку програмних заходів у рамках концепції. Основна функція - ведення інформації про заходи, проекти, напрямки для інвестування, на які здійснюються в рамках державної цільової комплексної програми;

обліку ресурсів. Основна функція - ведення реєстру кадрових, матеріальних, технічних, інформаційних і інших видів ресурсів регіону, які можуть використовуватися для реалізації державної цільової комплексної програми;

розподілу ресурсів регіону. Основна функція реалізація механізмів розподілу ресурсів регіону на заходи, проекти в рамках державної цільової комплексної програми на підставі з'ясованих потреб;

ведення нормативно-правової бази ресурсного забезпечення регіону. Ведення бази даних правої інформації, стандартів і норм, на підставі яких іде розрахунки потреби в тих або інших ресурсах у рамках державної цільової комплексної програми;

фінансового менеджменту регіону. Основна функція - облік і аналіз усіх фінансово-господарчих операцій у ході реалізації державної цільової комплексної програми. Підсистема інтегрована в загальну систему фінансового менеджменту регіону;

управління бюджетами центрів відповідальності. Планування бюджетів заходів і проектів для реалізації державної цільової комплексної програми. Підсистема інтегрована в загальну систему бюджетування регіону в цілому;

організаційно-економічного управління. Підсистема, яка надає механізми управління заходами й проектами в рамках державної цільової комплексної програми;

аналізу організаційно-економічних показників регіону. Забезпечення інформаційного сервісу для керівників при виробленні стратегії й прийнятті управлінських рішень для реалізації державної цільової комплексної програми;

інтеграції різномірних компонентів системи. Забезпечення ефективних комунікацій між різними підсистемами в інформаційній системі.

У якості принципової основи побудови організаційно-економічної моделі управління в рамках запропонованої інформаційної системи визначений підхід, заснований на виділенні складу й визначенні сутності функцій управління як умов реалізації цього процесу з урахуванням позиціонування кожної з них у замкненому циклі управління. Визначене, що єдине функціональне призначення організаційно-економічної моделі укладається в ефективній реалізації керуючих впливів суб'єкта на об'єкт із метою досягнень цілей концепції. Виконані в роботі системний аналіз складу, структури, призначення механізму управління організаційно-економічними відносинами й узагальнення його результатів дозволили представити його структурно-функціональну модель у рамках запропонованої інформаційної системи управління (рис. 2).

У рамках дослідницької роботи показане, що повнота теоретичної моделі організаційно-економічного управління і її несуперечність у рамках інформаційної системи забезпечуються:

системними властивостями функцій управління, які досліджені в роботі; обґрунтованої й представленої в роботі логічною схемою взаємозв'язків загальних функцій управління, що поєднує їх у систему.

Запропонована модель реалізована в рамках підсистеми організаційно-економічного управління як єдине ціле, за допомогою функціональної структуризації й визначення об'єктивної зв'язаності його структурних модулів. Разом з тим, визначене, що кожному виду ресурсів у даному механізмі повинна відповідати власна підсистема, у якій методи управління конкретизуються на рівні інструментів їх практичної реалізації.

Запропонована інформаційна система має розподілену структуру. Побудова інформаційного сервісу в регіоні припускає використання локальних

Рис. 2. Модель організаційно-економічного механізму управління ресурсами регіону в рамках державної цільової комплексної програми

обчислювальних мереж, які поєднують виділені центри відповідальності в рамках регіону за допомогою глобальної мережі Internet.

Інформаційні портали, побудовані на основі мереж, забезпечують більш високу швидкість відгуку на запити користувачів, а також дозволяють забезпечити гнучкість і розширюваність систем управління регіоном, можливість використання розподілених баз даних і створення в його рамках віддалених центрів відповідальності єдиного інформаційного простору. При цьому виникають принципово нові можливості прийняття управлінських рішень й оперативного аналізу ефективності роботи системи. Оскільки для всіх даних про функціонування системи управління забезпечене комп'ютерне зберігання, інформаційна магістраль дозволяє легко знаходити, зберігати й пересилати цю інформацію з будь-якого запиту.

На підставі аналізу структури запропонованої інформаційної системи можна зробити висновок, що функціональна спрямованість комплексу розв'язуваних нею завдань призначена, насамперед, для забезпечення умов формування стійких організаційно-економічних відносин суб'єктів у рамках здійснення державної цільової комплексної програми в структурі регіону в умовах децентралізації ресурсів і функцій управління ними.

Запропонована в рамках інформаційної системи інтеграція підсистем дозволяє добитися дотримання принципу цілісності в управлінні регіоном: усі розв'язки в рамках кожного з напрямків державної цільової комплексної програми ухвалюються відповідно до загальної стратегії й цілями основної діяльності. Вертикальна інтеграція інформаційного обслуговування в запропонованій схемі проявляється у взаємозв'язку й погодженості компонентів організаційної й функціональної ієрархії. Зворотні зв'язки вертикальної інтеграції дозволяють верхньому рівню мати інформацію про стан нижче вартих рівнів.

У результаті практичної реалізації такої інформаційної системи з'ясовано, що механізм реалізації виділеного списку завдань забезпечує ефективний розвиток організаційних ресурсів регіону, які виражаються в здатності ефективно діяти й адаптуватися до змін середовища. Показано, що тільки в цьому випадку створюваний механізм буде здатний забезпечити ефективний розвиток і використання фінансових ресурсів, які, у свою чергу, забезпечать розвиток матеріальних, кадрових, інформаційних ресурсів, що направляються на реалізацію державної цільової комплексної програми в регіоні.

Література

1. Андриенко В.Н., Шамарин Ю.В. Интегрированные информационные системы управления экономическими объектами // Модели управления в рыночной экономике / Сб. науч. ст. под общ. ред. Ю.Г.Лысенко. Донецк: ДонГУ, 2000. - №3. - С. 239-244.
2. Варналій З. С. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку: Монографія / Національний ін-т стратегічних досліджень / З. С. Варналій, А. І. Мокій, О. Ф. Новікова та ін./ за ред. З.С. Варналій (ред.). – К. : Знання України 2005. – 498 с.
3. Геєць В.М. Державні цільові програми та упорядкування програмного процесу в бюджетній сфері / За редакцією акад. НАН України В.М.Геєця. / В.М. Геєць, В.П. Александрова, О.І. Амоша / – К.: НАУ, ІЕП НАН України, 2008. – 383 с.
4. Мамутов В.К. Распределение компетенции и ответственности между центром и регионами // Социально-экономические аспекты промышленной политики: теоретические аспекты регионального развития и модели инновационного развития территорий. – Донецк: ИЭП НАН Украины. – 2002. – Т.1. – С. 5-10.